

Kurzus kódja(i): BBN-FLM18-402.51, BBN-ESZ-402.157

Kurzus címe: Werner Herzog extatikus igazsága

Tanár neve: Gerdesits Pál

Kurzus időpontja, helye: K:14:15-15:45 (6-8 ép. III. emelet 321. Szeminárium (BM-3-321-01-12))

Kurzus típusa: szeminárium

Kurzus leírása: A kurzus elsődleges célja, hogy közösen megértsük, mit is jelent a Werner Herzog által sűrűn hangoztatott extatikus/költői/poétikus igazság. Ehhez Herzog filmjei (valamint esszéi, kiáltványai és egyéb irodalmi alkotásai) mellett olyan szövegeket válogattam össze, amelyek segítik megérteni a herzogi „rendszer” esztétikai alapfogalmait (fenséges, tragikus hős, a képek születése stb.) is. Mindez természetesen az óra aktuális témáihoz kapcsolódó filmtörténeti kontextus, illetve filmelméleti alapfogalmak ismertetése mentén hivatott megvalósulni.

1. **Bevezetés** (09.12.)
2. **„Ezek csak filmek”** (09.19.)
Kötelező filmek:
Aguirre, Isten haragja (1972)
Találkozások a világ végén (2004)
3. **Extatikus igazság 1** (09.26.)
Olvasmányok:
Werner Herzog: *Minnesota Declaration*
Werner Herzog: *On the Absolute, the Sublime and the Ecstatic Truth*
Kötelező filmek:
Werner Herzog: *Tanórák a sötétben* (1992)
Luis Buñuel: *Föld, kenyér nélkül* (1932)
4. **Extatikus igazság 2** (10.03.)
Olvasmány:
Nietzsche: *A tragédia születése* (részletek)
Kötelező film:
A hallgatás és sötétség országa (1971)
Ajánlott film:
Elfeledett álmok barlangja (2010)
5. **A fenséges és a belső tájkép, illetve mikor mindez nem működik** (10.10.)
Olvasmány:
Kant: *Az ítélőerő kritikája* (részlet: *A fenséges analitikájáról*)
Kötelező film:
Steiner képfaragó nagy extázisa (1974)
Ajánlott film:
A fehér gyémánt (2004)
6. **A tragikus hős** (10.17.)
Olvasmány:
Foucault: *Mi a felvilágosodás?*
Kötelező film:
Bruno vándorlásai (1977)
Ajánlott film:
Fitzcarraldo (1982)
7. **A púposok** (10.24.)
Olvasmány:
Nietzsche: *Így szólott Zarathustra* (részlet)
Kötelező film:

Handicapped Future (1971)

Ajánlott film:

Cobra Verde (1987)

8. **Nyelv és tudomány** (11.07.)

Olvasmány:

Nietzsche: *A nem morálisan fölfogott igazságról és hazugságról*

Kötelező film:

Kaspar Hauser (1974)

Ajánlott film:

Nosferatu, a vámpír (1979)

9. **Herzog és a szürrealizmus** (11.14.)

Olvasmány:

Breton: *A szürrealizmus első kiáltványa*

Kötelező film:

Fata Morgana (1971)

Ajánlott film:

Ahol a zöld hangyák álmodnak (1984)

10. **A konstruált valóság** (11.21.)

Kötelező filmek:

Végtelen kék mélység (2005)

Kis Dieter repülni akar (1997)

11. **Extázis és közöny** (11.28.)

Olvasmány:

Merleau-Ponty: *Cézanne kételye*

Kötelező film:

A grizzlyember (2005)

Ajánlott film:

Legkedvesebb ellenségem (1999)

12. **Összegzés** (12.05.)

Kötelező film:

Családi Románc Kft (2019)

Ajánlott film:

Mocskos zsaru – New Orleans utcáin (2009)

Kurzus teljesítésének követelményei: szemináriumi dolgozat vagy szóbeli beszámoló

Előfordulhat, hogy a kötelező filmek közül némelyik csak angol felirattal érhető el, így az angol nyelv ilyen szintű ismerete a kurzus teljesítéséhez elengedhetetlen.

Elsajátítandó kompetenciák és módszerek A Werner Herzog (film)művészetéhez köthető filmtörténeti, filmelméleti és esztétikai fogalmak elsajátítása és a filmekről, valamint a filmek kapcsán felmerülő kérdésekről, problémákról, állításokról való közös gondolkodás.

Kötelező / ajánlott filmek:

1. –

2. Kötelező filmek:

Aguirre, Isten haragja (1972)

Találkozások a világ végén (2004)

3. Kötelező filmek:

Werner Herzog: *Tanórák a sötétben* (1992)

Luis Buñuel: *Föld, kenyér nélkül* (1932)

4. Kötelező film:

A hallgatás és sötétség országa (1971)

Ajánlott film:

Elfeledett álmok barlangja (2010)

5. Kötelező film:

Steiner képfaragó nagy extázisa (1974)

Ajánlott film:

A fehér gyémánt (2004)

6. Kötelező film:

Bruno vándorlásai (1977)

Ajánlott film:

Fitzcarraldo (1982)

7. Kötelező film:

Handicapped Future (1971)

Ajánlott film:

Cobra Verde (1987)

8. Kötelező film:

Kaspar Hauser (1974)

Ajánlott film:

Nosferatu, a vámpír (1979)

9. Kötelező film:

Fata Morgana (1971)

Ajánlott film:

Ahol a zöld hangyák álmodnak (1984)

10. Kötelező filmek:

Végtelen kék mélység (2005)

Kis Dieter repülni akar (1997)

11. Kötelező film:

A grizzlyember (2005)

Ajánlott film:

Legkedvesebb ellenségem (1999)

12. Kötelező film:

Családi Románc Kft (2019)

Ajánlott film:

Mocskos zsaru – New Orleans utcáin (2009)

Az ajánlott filmek sora természetesen a szemináriumi beszélgetések és a hallgatói preferenciák alapján változhat.

Kötelező / ajánlott irodalom: Kötelező irodalom:

Breton: *A szürrealizmus első kiáltványa*

Foucault: *Mi a felvilágosodás?*

Herzog: *Minnesota Declaration*

Herzog: *On the Absolute, the Sublime and the Ecstatic Truth*

Kant: *Az ítélőerő kritikája* (részlet: *A fenséges analitikájáról*)

Merleau-Ponty: *Cézanne kételye*

Nietzsche: *A nem morálisan fölfogott igazságról és hazugságról*

Nietzsche: *A tragédia születése* (részletek)

Nietzsche: *Így szólott Zarathustra* (részlet)

Ajánlott irodalom:

Ames, Eric: Herzog, Landscape, and Documentary, *Cinema Journal* 48 (2009), no. 2.

Ames, Eric (ed.): *Werner Herzog: Interviews*. Jackson: University Press of Mississippi, 2014.

Atkinson, Michael: The Wanderings of Werner Herzog. *Film Comment* 36 (2000) No. 1. pp. 16-19.

Bachmann, Gideon: The Man on the Volcano. *Film Quarterly* 31 (Autumn 1977), No. 1. pp. 2-10.

Blumenthal, Karl-Rainer: *Of Gods and grizzlies: The Non-Aesthetic of Nature and the new Kinship of Werner Herzog and Caspar David Friedrich*. 2006.

Corrigan, Timothy (ed.): *The Films of Werner Herzog: Between Mirage and History*. Oxfordshire: Routledge, 2014.

Cronin, Paul (ed.): *Herzog on Herzog*. London: Faber and Faber, 2002.

Davidson, David: *Borne Out Of Darkness: The Documentaries of Werner*

-
- Herzog. *Film Criticism* 11 (Fall-Winter 1986-87, 10th ANNIVERSARY ISSUE) No. 1/2. pp. 15-30.
- Elsaesser, Thomas: *A német újfilm*. Budapest: Új Palatinus Könyvesház Kft., 2004. (trans. Dobay Ádám, Gergely Gábor, Liszka Tamás, Vincze Teréz)
- Fischer, André: Deep Truth and the Mythic Veil: Werner Herzog's New Mythology in Land of Silence and Darkness. *Film Philosophy* 22 (2018), no. 1. pp. 39-59.
- Fredriksson, Antony: The Art of Attention in Documentary Film and Werner Herzog, *Film-Philosophy* 12 (2018), no.1.
- Herzog, Werner: *Dereng a világ*. Budapest: 21. Század Kiadó, 2022. (trans. Szijj Ferenc)
- Herzog, Werner: *Of Walking In Ice*. Minneapolis: University of Minnesota Press, 2015 (1978). (trans. Herzog, Martje – Greenberg, Alan)
- Jacobson, Harlan: The Abyss: Werner Herzog's 3-D cave for grownups. *Film Comment* 47 (2011), no. 3. pp. 20-21.
- Jacobson, Harlan: The Abyss: Werner Herzog's 3-D cave for grownups. *Film Comment* 47 (2011), no. 3.
- Johnson, Cristopher: Science in Three Dimensions: Werner Herzog's Cave of Forgotten Dreams, *The Modern Language Review* 101 (2014), no. 4.
- Kracauer, Siegfried: *Theory of Film – The Redemption of Physical Reality*. Princeton: Princeton University Press, 1997.
- Lacan, Jacques: A tükör-stádium mint az én funkciójának kialakítója, ahogyan ezt a pszichoanalitikus tapasztalat feltárja számunkra. *Imágó* 4 (1993) No. 2. pp. 5-11. (trans. Erdélyi Ildikó, Füzesséry Éva)
- Merleau-Ponty, Maurice: *A filozófia dicsérete*. Budapest: Európa, 2003. (trans. Sajó Sándor)
- Merleau-Ponty, Maurice: A szem és a szellem. (trans. Moldvay-Vajdovich) In.: Bacsó Béla (ed.): *Fenomén és mű*. Budapest: Kijarat Kiadó, 2002.
- Pettman, Dominic: Bear Life: Autoscopic Recognition in Werner Herzog's Grizzly Man. In: Koojiman, Pisters, Strauven (eds.): *Mind the Screen. Media Concepts According to Thomas Elsaesser*. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2008. (trans. Gerdesits Pál)
- Prager, Brad (ed.): *A Companion to Werner Herzog*. Oxford: Blackwell Publishing Ltd., 2012.
- Prager, Brad (ed.): *The Cinema of Werner Herzog: Aesthetic Ecstasy and Truth*. New York: Wallflower Press, 2007.
- Schlegel, Friedrich: Az érthetlenségről. (ford. Vámosi Pál) In.: Salyámosi Miklós (ed.): *Kultusz és áldozat. A német esszé klasszikusai*, Budapest: Európa Könyvkiadó, 1981. pp.
- Schlegel, Friedrich: Kritikai töredékek - 112-es töredék. In: August-Wilhelm Schlegel – Friedrich Schlegel: *Válogatott esztétikai írások*, Budapest, Gondolat, 1980, pp. (trans. Tandori Dezső)
- Thomas, Paul: Going to Extremes, *Film Quarterly* 66 (2012), no. 1.
- Trigg, D., The flesh of the forest: Wild being in Merleau-Ponty and Werner Herzog, *Emotion, Space and Society* 5 (2011). no. 3. (trans. Gerdesits Pál)
- Trigg, Dylan: The flesh of the forest: Wild being in Merleau-Ponty and Werner Herzog. *Emotion, Space and Society* 5 (2012). no. 3. pp. 141-147.
- Verrone, William: Transgression and Transcendence in the Films of Werner Herzog, *Film-Philosophy* 15 (2011), no.1.
-